

A 1818/välfärd

Käsittelijä Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta

Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunnan mietintö, joka koskee
jäsen ehdotusta turvallisuuden parantamisesta New Yorkin mallin mukaan

Ehdotus

Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että Pohjoismaat tutkivat, mitä New Yorkin mallista voidaan oppia ja miten tietoa voidaan hyödyntää Pohjoismaissa.

Taustaa

Lain ja järjestyksen ylläpitäminen kuuluu valtion ydintehtäviin. Jos poliisi ei onnistu luomaan turvallisuuden tunnetta ja selvittämään rikoksia, luottamus oikeusjärjestelmään ja valtioon horjuu. Pohjoismaiden asukkailla on perinteisesti ollut vankka luottamus oikeusjärjestelmään. Ruotsin rikostorjuntaneuvoston raporteista näkyy, että huoli rikollisuudesta lisääntyy ja luottamus oikeuslaitokseen rapautuu¹, mikä näkyy erityisesti sosiaalisesti heikoimmilla alueilla². Kehityskulun kääntämiseksi Pohjoismaiden neuvoston konservatiivinen ryhmä katsoo, että Pohjoismaiden olisi hyvä ottaa oppia New Yorkin onnistuneesta kamppailusta rikollisuutta vastaan ja New Yorkin mallista.

Rikollisuuden kärkisijoilta yhdeksi maailman turvallisimmista kaupungeista

New Yorkissa oli 1980-luvulla hyvin paljon rikollisuutta ja turvattomuutta, mutta nykyisin miljoonakaupunkia pidetään yhtenä Yhdysvaltojen ja maailman turvallisimmista suurkaupungeista. Kokonaisuudessaan rikollisuus on vähentynyt 81,8 prosenttia vuodesta 1990, ryöstöt 87,1 prosenttia ja murhat 87 prosenttia³.

Suuri osa rikollisuuden vähenemisestä on New Yorkin maanalaisen entisen poliisi-päällikön Brattonin ansiota. Hän otti käyttöön nollatoleranssin liputta matkustavien ja töherryksen suhteen. Päivystävä tuomioistuin määräsi liputta matkustaville sakot. Liputta matkustaville tehtävien ruumiintarkastusten yhteydessä ilmeni, että joka viides oli joko etsintäkuulutettu tai piti hallussaan huumausaineita ja joka kymmenes oli

¹ BRÅ 2018 Sammanställning av centrala resultat från Nationella trygghetsundersökningen 2017

² BRÅ 2018 Relationen till rättssystemet i socialt utsatta områden

³ Vuonna 2018, CompStat Citywide Report Covering the Week 8/19/2019 Through 8/25/2019

aseistettu. Tämä toimenpide vähensi aseiden määrää New Yorkissa. Töherretyt vauvut otettiin liikenteestä puhdistuksen ajaksi, mikä lisäsi käyttäjien turvallisuuden tunnetta.

Sovelletun *The Broken Windows Theory* -menetelmän mukaan yksi korjaamatta jäävä ikkunaruuho johtaa pian toisen ikkunan rikkomiseen. Negatiivinen kierre lisää rikollisuutta ja turvattomuuden tunnetta sekä laskee kiinteistöjen arvoa. Pienet rikokset johtavat suuriin rikoksiin. Menetelmää ei käytetty pelkästään poliisissa, vaan myös *The Bryant Park Corporation (BPC)* sovelsi sitä. BPC perustettiin vuonna 1980 vanhan ja merkittävän Bryant Park -puiston kunnostamiseksi, sillä puisto oli päässyt pahasti ränssistymään 1970-luvulla. BPC:n kunnostustoimien jälkeen puisto oli siisti, kaunis ja turvallinen. Aikaisemmin ”piikki- ja puistiksi” kutsuttu Bryant Park on nykyisin yksi New Yorkin arvostetuimmista puistoista. Liikenteessä ja Bryant Park -puistossa toteutetut hankkeet ovat muuttaneet New Yorkin turvalliseksi kaupungiksi.

Asiaan vaikuttavat nollatoleranssin lisäksi muutkin tärkeät tekijät. New Yorkin menestystarinaa tutkineet ovat tuoneet esiin poliisin keskijohdon vastuun poliisipiireissä saavutetuista tuloksista⁴. Brattonista tuli myöhemmin NYPD:n poliisipäällikkö ja hän otti käyttöön edelleen käytössä olevan CompStat -tilastojärjestelmän, johon rikosten määrä kirjataan viikoittain. CompStatia käytetään myös poliisin toiminnan parempaan valvontaan. Päivitetyt tilastot julkaistaan viikoittain poliisin kotisivulla. New Yorkin poliisin päämajassa pidetään myös joka viikko kokouksia, joissa jokainen piiripäällikkö esittelee poliisijohdolle tulevat suunnitelmansa. Piiripäälliköiden on myös raportoitava aikaisemmissa kokouksissa käsitellyistä asioista. Selkeällä vastuun peräämisellä on syntynyt tuloshakuinen organisaatiokulttuuri. CompStatin tärkeä ominaisuus on, ettei siihen kirjata selvitettyjä rikoksia vaan rikosilmoitukset. Tärkeintä on rikosten estäminen ja rikollisuuden vähentäminen. CompStatin käyttäminen eri rikollisuuden lajien tunnistamiseen ja poliisityön priorisoimiseen on osoittautunut tehokkaaksi myös New Yorkin ulkopuolella. Menetelmää käyttäneissä kaupungeissa rikollisuus on vähentynyt 5–15 prosenttia.⁵

Vaikka erot ovat suuria sekä Pohjoismaiden välillä että suhteessa New Yorkiin, New Yorkin mallista voidaan kuitenkin oppia monia tärkeitä asioita.

Valiokunnan näkemykset

Kaikkien valiokunnan jäsenten mielestä on tärkeää huolehtia turvallisuudesta Pohjoismaissa. Jäsen ehdotus sai vahvan tuen ruotsidemokraateilta, jotka ovat jo pitkään suosittelleet New Yorkin mallia Malmöön.

Sosiaalidemokraattinen ryhmä oli kuitenkin sitä mieltä, ettei New Yorkin malli ole tutkimusten mukaan ollut yhtä tehokas kuin aiemmin on luultu, vaan kaupungin ri-

---

⁴ Frank E. Zimring, *The City That Became Safe: New York's Lessons for Urban Crime and Its Control*, Oxford University Press, 1 edition (November 23, 2011)

⁵ Brennan Center for Justice, 2015, *WHAT CAUSED THE CRIME DECLINE?*

kollisuuden vähenemiseen ovat vaikuttaneet muut tekijät. Ryhmän mukaan on olemassa muita tehokkaita malleja. Ryhmä toivoo myös keskustelua siitä, onko poliitikojen tehtävä sanella poliisille, miten sen tulisi tehdä työnsä.

Pohjoismaiden vihreä vasemmisto haluaa puolestaan tietää, millaisia todellisia käytännön tuloksia New Yorkin mallista on saatu. Tutkimusten mukaan tasa-arvoiset yhteiskunnat ovat sellaisia, joissa on vähemmän rikollisuutta, huumeiden käyttöä ja naisiin kohdistuvaa väkivaltaa. Ryhmän mielestä on väärin keskittyä ainoastaan oikeudellisiin ja poliisin menetelmiin, vaikka onkin itsestään selvää, että oikeuslaitoksen on oltava jatkuvasti perillä esimerkiksi jengirikollisuuden uusista torjumiskeinoista. Paras ratkaisu olisi huolehtia tasa-arvon lisäämisestä ja yhteiskunnan kuilujen kaventamisesta. Juuri tämän kaltaisten ehdotusten seurauksena Yhdysvalloissa on esimerkiksi enemmän tummaihoisia miehiä vankilassa kuin yliopistossa, mitä ryhmä pitää ongelmallisena.

Pohjolassa 27. lokakuuta 2020

Bente Stein Mathisen (H)

Eva Lindh (S)

Høgni Hoydal (T)

Inga Sæland (flf)

Kaisa Juuso (ps.)

Kasper Roug (S)

Kim Berg (sd)

Liselott Blixt (DF)

Maria Stockhaus (M)

Nina Sandberg (A)

Outi Alanko-Kahiluoto (vihr.)

Per-Arne Håkansson (S)

Pirkka-Pekka Petelius (vihr.)

Soleig Sundbø Abrahamsen (H)

Solveig Horne (FrP)